

Diefstal als nare verrassing – de gedragseconomie van diefstalpreventie

Ben Vollaard

Preventiegedrag van potentiële slachtoffers van diefstal wijkt sterk af van wat het rationele keuzemodel voorspelt. Dit artikel geeft aan dat preventiegedrag beter is te begrijpen vanuit de psychologische en gedragseconomische literatuur. Veel is nog onbekend, want nooit onderzocht. Wel lijkt het er op dat mensen systematische fouten maken bij het nemen van preventiemaatregelen. Als dat inderdaad het geval is, dan heeft dat belangrijke implicaties voor het criminaliteitsbeleid.

1 Paris Hilton als model voor inbraakslachtoffers

Op een vroege ochtend in december 2008 slaat een inbreker zijn slag in het huis van Paris Hilton, telg uit de familie achter de gelijknamige hotelketen. Hilton is op dat moment niet thuis. De inbreker komt gewoon via de voordeur binnen: de sleutel ligt onder de deurmat. Hij gaat er vandoor met juwelen met een waarde van meer dan een miljoen euro. De beveiligingscamera's hebben elke beweging van de inbreker vastgelegd, maar de bewaking was te laat ter plaatse om de inbraak te voorkomen. Na de inbraak huurt Hilton drie beveiligers in die zeven dagen per week, 24 uur per dag haar huis in Hollywood Hills in de gaten moeten houden.¹

Paris Hilton staat model voor het typische slachtoffer van inbraak. Zonder de ervaring van een recente inbraak laten de meeste mensen veel dingen na die de kans op inbraak kunnen verlagen. Daar zijn veel aanwijzingen voor. Wie op internet inbraken in Utrecht en omliggende gemeenten volgt, ziet dat insluipen een populaire manier is om binnen te komen.² Uit een inventarisatie van inbraken in 2007 in de Eindhovense wijk Bergen

¹ Voor het hele verhaal zie de weblog van de stadsverslaggevers van de LA Times: <http://latimesblogs.latimes.com/lanow/2008/12/jewels-stolen-f.html>

² Voor een overzicht van inbraken in de laatste 30 dagen in de regio Utrecht zie www.stopdecriminaliteit.nl.

blijkt dat in 80 procent van de gevallen ramen en deuren niet goed waren afgesloten (Polyground 2008: 10). Opgepakte daders geven in interviews aan dat er vaak legio gelegenheid is een woning binnen te komen (Verwee 2007; Van den Handel et al. 2009). Een derde van alle alarmsystemen in Nederlandse woningen wordt niet consequent gebruikt, zo blijkt uit de Integrale Veiligheidsmonitor 2009. Respondenten van dezelfde enquête geven aan ook de extra sloten op de buitendeur lang niet altijd te gebruiken. Respondenten van de *British Crime Survey* geven toe dat bij bijna een op de vijf gevallen van diefstal uit woning daders binnenkwamen door een niet-gesloten deur (Hoare et al. 2008: 13).

Net als Paris Hilton nemen de meeste mensen na een inbraak opeens wel voorzorgsmaatregelen. Zo blijkt uit de Politie-monitor Bevolking dat bijna de helft van de Nederlanders bij wie het afgelopen jaar is ingebroken daarna maatregelen heeft genomen. Het installeren van extra sloten en grendels vormt de meest voorkomende respons (dit geldt een op de drie inbraakslachtoffers, zie Vollaard 2010). In een Australische enquête gaf twee derde van de inbraakslachtoffers aan voorzichtiger te zijn geworden na de inbraak (ACT 2004: 43). De sterkste respons betrof het zorgvuldiger afsluiten van de woning. Daarnaast maakte ongeveer een op de vijf slachtoffers zijn vertrek- en thuiskomsttijden minder voorspelbaar. Een kwart van de respondenten van de Belgische Federale slachtofferenquête noemt inbraak in de eigen woning of woonomgeving als motivatie voor het nemen van preventiemaatregelen tegen inbraak. Uit de *British Crime Survey* blijkt dat het gebruik van inbraakalarm en buitenlichten met sensors verdubbelt na een inbraak; het gebruik van ramen die alleen met een sleutel zijn te openen, neemt na inbraak met de helft toe (Budd 1999: 40). De meeste slachtofferenquêtes bieden vooral gegevens over de reactie na woninginbraak. Op basis van een analyse van de slachtofferenquête in de VS vinden Averdijk en Loeber (2010) dat meer in het algemeen geldt dat slachtoffers van diefstal er vaak voor zorgen dat de kans op toekomstige diefstal kleiner wordt – al verschilt de reactie op slachtofferschap, zowel tussen personen als tussen typen diefstaldelicten. Mastrobuoni (2010) laat zien dat zelfs banken na een overval extra beveiligingsmaatregelen nemen.

Hoe mensen omgaan met de dreiging van criminaliteit ligt dicht aan tegen de favoriete onderwerpen van gedragseconomen: sparen voor later en de keuze voor een gezonde levensstijl. Ook bij criminaliteitspreventie hebben mensen te maken met risico en met baten van gedrag die soms ver in de toekomst liggen. In dit artikel laat ik zien dat de gedragseconomie beter inzicht biedt in de manier waarop mensen criminaliteit proberen te voorkomen dan de rationele keuzetheorie, het uitgangspunt in het weinige theoretische werk op het gebied van de economie van criminaliteit. Ik richt me

op diefstal, niet op geweld.³ Bij preventie van diefstal gaat het niet alleen om zaken als sloten en alarmsystemen, maar ook om gewoonten als 's avonds bij afwezigheid licht laten branden, juwelen op een veilige plek weg te stoppen, waardevolle spullen uit de auto halen en 's nachts een blokje omlopen.

Het is nog een open vraag of er reden is voor overheidsingrijpen in preventiegedrag of dat we dit beter aan de mensen zelf kunnen overlaten. Tot nog toe is vooral gekeken naar de positieve en negatieve effecten van preventiegedrag op anderen. Denk bijvoorbeeld aan de maatschappelijke kosten van de inbraak bij Paris Hilton: een politieonderzoek, jacht op de daders, een rechtzaak van vele maanden, de lange celstraffen. Als Hilton wat voorzichtiger was geweest, dan is er goede kans dat de jonge daders iets totaal anders waren gaan doen, naar een feestje gaan bijvoorbeeld (Felson en Boba 2010). Een ander extern effect is het mogelijkwerijs meeprofiteren van de intensieve bewaking van Hiltons terrein door haar burens. In dit artikel richt ik mij niet op deze en andere externe effecten van preventiegedrag, maar op de vraag of mensen hun eigen belang wel dienen met hun preventiegedrag.⁴ Als er gronden zijn om in te grijpen in pensioenbeslissingen of het volgen van een gezonde levensstijl, hoe zit het dan op het terrein van diefstalpreventie?

2 Het rationele keuzemodel: slachtoffers weten waar ze mee bezig zijn

Slachtoffers spelen geen grote rol in de economische analyse van criminaliteit. In het model van Becker (1968), het startpunt van het huidige onderzoek op dit gebied, is criminaliteit het resultaat van een interactie tussen potentiële daders en wetshandhavers. Slachtoffers zijn passief verondersteld, ze incasseren waartoe daders besluiten. Ehrlich (1981, 1996) breidt Beckers model uit met een vraag naar criminaliteit of tolerantie van criminaliteit van slachtoffers. Hij zet tegenover de criminele activiteiten van daders beveiligingsmaatregelen van potentiële slachtoffers. Dit is de vraag naar preventie (ook wel inverse vraag naar criminaliteit genoemd). De in-

³ Voor geweld kunnen op het gebied van preventie andere dingen gelden dan voor diefstal, bijvoorbeeld omdat slachtoffers door het nemen van preventieve acties juist in nieuwe conflicten verzeild raken of omdat daders een specifieke persoon opzoeken in plaats van het delict puur van de gelegenheid er toe laten afhangen, zoals dat bij diefstal vaak het geval is.

⁴ Voor een theoretische uitwerking van het optimale niveau van preventie gegeven het bestaan van externe effecten zie Clotfelter (1974) en Shavell (1991); voor een empirische toepassing zie Ayres en Levitt (1998) en Gonzalez-Navarro (2008).

teractie tussen potentiële daders en slachtoffers van criminaliteit levert een evenwichtsniveau van criminaliteit op. De aandacht voor de rol van slachtoffers is vrij vlot weer weggeëbd. Alleen wanneer het gaat om het gebruik van vuurwapens als een manier om zich te beveiligen, blijft er de nodige aandacht (Cook, Ludwig en Samaha 2010; Ehrlich en Tetsuya 2010). Zo is bijvoorbeeld nooit goed onderzocht in welke mate een populaire preventiemaatregel als het inbraakalarm het inbraakrisico verlaagt (Cook en MacDonald 2010).

Hoe ziet een potentieel slachtoffer er in het model van Ehrlich uit? Criminaliteit komt niet als een verrassing. Uitgaande van rationele verwachtingen is de gemiddelde verwachting van criminaliteit gelijk aan de daadwerkelijke criminaliteit. Het nemen van preventiemaatregelen is een manier om dit risico voor een deel af te kopen. Het risico op diefstal wordt geruild tegen het maken van kosten van preventie, bijvoorbeeld de dagelijkse kosten van het afsluiten van deuren of eenmalige kosten van het aanschaffen van een buitenlicht met bewegingssensor. Preventie is dus een vorm van verzekeren (Ehrlich en Becker, 1972).⁵ Hoe meer risico-avers een persoon is, hoe meer voorzorgsmaatregelen hij zal nemen. Dit gebeurt in anticipatie op het diefstalrisico. De ingeschatte schade van criminaliteit is gegeven en constant. Een individu kan zonder probleem zijn gedrag en persoonlijke omstandigheden zo aanpassen dat de kans op slachtofferschap van criminaliteit daalt. Potentiële slachtoffers weten precies met hoeveel ze de kans op criminaliteit verkleinen door bestedingen aan preventie. Ze wegen vervolgens de verwachte baten van het nemen van maatregelen af tegen de kosten. Ze investeren in preventie tot op het punt dat een extra euro aan preventie gelijk is aan een euro minder verwachte schade van criminaliteit dankzij preventie. Een stijging in de criminaliteit lokt het nemen van preventiemaatregelen uit. In termen van het model: de vraag naar criminaliteit kent een dalend verloop.

In het rationele keuzemodel is slachtofferschap van criminaliteit een ingecalculiseerd risico. Wie bijvoorbeeld op een dag merkt dat zijn fiets is gestolen, weet dat dit een keer zou gebeuren. Het slachtoffer heeft de kosten van het verkleinen van de diefstalkans afgewogen tegen de kosten van fietsdiefstal. Na de diefstal verandert het gedrag van het slachtoffer niet. De diefstal zelf levert namelijk geen nieuwe informatie op. Alles was al bekend: de diefstalkans, de schade, de effectiviteit van sloten en van andere manieren van het voorkomen van diefstal. Kortom, potentiële slachtof-

⁵ Verzekeren is een aanvullende manier om het criminaliteitsrisico af te kopen. Hierdoor kan moreel risico (*moral hazard*) ontstaan. Het is niet duidelijk in welke mate verzekeringsmaatschappijen in staat zijn, dan wel geneigd zijn om dit in toom houden. De relatie tussen preventiegedrag en verzekeren is bijzonder interessant, maar een analyse hiervan ligt buiten de reikwijdte van dit artikel.

fers weten goed waar ze mee bezig zijn. Door dit uitgangspunt richten de weinige economische studies naar het maatschappelijk gewenste niveau van preventiegedrag zich uitsluitend op de gevolgen van preventieve maatregelen voor anderen.

3 Diefstal als nare verrassing

Het plotseling nemen van maatregelen na diefstal is niet in lijn met het rationele keuzemodel.⁶ Deze schrikreactie geeft aan dat het model voorzorggedrag van de meeste mensen niet goed voorspelt. We kunnen hier op twee manieren tegenaan kijken. Allereerst kan het zijn dat de meeste mensen de juiste beslissingen maken tot het moment van slachtofferschap. Het haastig nemen van preventiemaatregel na slachtofferschap is dan een overreactie. Mensen doen zichzelf daarmee geen dienst, ze zouden beter af zijn die overhaaste maatregelen na te laten. Het omgekeerde kan ook het geval zijn. Mensen maken systematische inschattingfouten tot het moment van slachtofferschap. Na slachtoffer te zijn geworden van criminaliteit passen ze hun preventiegedrag aan. Voor hen zou het beter zijn meer aan preventie te doen om zo slachtofferschap te vermijden.⁷

Rationeel preventiegedrag vóór slachtofferschap is te verwachten als aan drie voorwaarden is voldaan: (1) potentiële slachtoffers hebben goed zicht op de grootte van het risico en het verlies; (2) zij weten hoe en tegen welke kosten het risico is te verlagen; (3) zij zijn in staat om op basis van deze kennis te handelen.

Inschatting diefstalrisico. De meeste vormen van diefstal zijn zeldzaam. Fietsdiefstal komt in Nederland vaak voor. Toch heeft de gemiddelde Nederlander er niet meer dan een keer in de 18 jaar mee te maken volgens de Integrale Veiligheidsmonitor. Auto-inbraak is een ander voorbeeld van een veelvoorkomend diefstaldelict. De gemiddelde Nederlander krijgt hier een keer in de 59 jaar mee te maken. Beroving op straat komt gemiddeld een keer in de 500 jaar voor, autodiefstal een keer in de 333 jaar, woninginbraak een keer in de 77 jaar. Dit zijn gemiddelden over alle inwoners van Nederland: de persoonlijke situatie en levensstijl beïnvloedt het individue-

⁶ De preventieve respons na inbraak is te rationaliseren vanuit het feit dat kort na een eerste diefstal vaak een tweede volgt. Bij woninginbraak is dit bijvoorbeeld sterk het geval (Volgaard 2010). Vanuit dit perspectief is het logisch dat mensen meer aan beveiliging doen na een inbraak. Blijft het feit dat veel mensen zich de eerste keer laten verrassen.

⁷ In theorie is er een derde mogelijkheid: mensen nemen al te veel preventiemaatregelen vóór slachtofferschap. Dit is een dusdanig onwaarschijnlijke optie, dat ik er niet verder op in ga.

le risico sterk. In de praktijk heeft een kleine groep een sterk verhoogd risico – vaak jongeren in stedelijke gebieden – en de overgrote meerderheid een risico dat onder het gemiddelde ligt (Cohen en Felson 1979). Ervaringen met criminaliteit van burens of bekenden of nieuwsberichten zijn van beperkte waarde. Zo komt er in de buurt waar Paris Hilton woont, Hollywood Hills, weinig criminaliteit voor. Ze doet er verstandig aan dat niet als uitgangspunt te nemen voor haar eigen situatie. Zo biedt Hilton mogelijke daders alle gelegenheid om bekend te raken met haar woning door het organiseren van feestjes thuis. De vermoedelijke daders kwamen uit de party-kringen en hadden haar huis al eerder aangedaan. Tegelijk is Hilton veelvuldig van huis vanwege feestjes elders. De daders wisten precies wanneer ze weg was door haar te volgen via sociale netwerksites. Kortom, het eigen risico op diefstal kan sterk afwijken van het gemiddelde en is niet eenvoudig in te schatten.

Voor zover mij bekend is nooit onderzocht of mensen geneigd zijn het diefstalrisico te onderschatten of te overschatten. Voor beide valt wat te zeggen. Mensen blijken zeer kleine risico's op nare gebeurtenissen, toegebracht door vreemden, nog wel eens te overschatten (De Vries 2002). Bij een inbreker hebben mensen soms het beeld van een nietsontziende crimineel. In praktijk is de inbreker vaak een 17-jarige jongen uit de buurt die elk contact met bewoners van het huis mijdt. Het vertrokken beeld van daders kan resulteren in een overtrokken angst voor inbraak (Zimring en Hawkins 1999).

Tegelijk blijkt uit psychologisch onderzoek dat veel mensen wat aan de optimistische kant zijn over de kans die zij lopen op allerlei vormen van ellende, zoals het oplopen van ernstige ziekten, het stuklopen van liefdesrelaties, het verliezen van een baan en het betrokken raken bij een verkeersongeval (de zogenoemde *optimism bias* of *unrealistic optimism*; Weinstein 1980). Zo kan het dat seksueel actieve jongeren zeggen dat bij onveilig vrijen een gereede kans bestaat op het oplopen van seksueel overdraagbare ziekten, maar tegelijk zeggen dat deze kans laag is als zij zelf onveilig vrijen (De Vries 2002). Enkele verklaringen voor dit optimisme zijn de behoefte het gevoel van eigenwaarde te behouden ("ik loop niet in zeven sloten tegelijk") en de illusie van controle ("ik heb dit allemaal veel beter in de hand").

Conclusie is dat we op dit moment niet goed weten of mensen het risico op criminaliteit juist inschatten. Daar komt nog bij dat niet alleen een inschatting van het risico, maar ook van de ernst van het delict van belang is voor het te verwachten verlies van diefstal. Studies naar de perceptie van potentiële slachtoffers geven aan dat de kosten van criminaliteit bijzonder hoog worden ingeschat (Cohen et al. 2004; Roman 2009). Het is onduidelijk of deze inschattingen realistisch zijn.

Inzicht in belang van preventiemaatregelen: diefstal als leermoment.

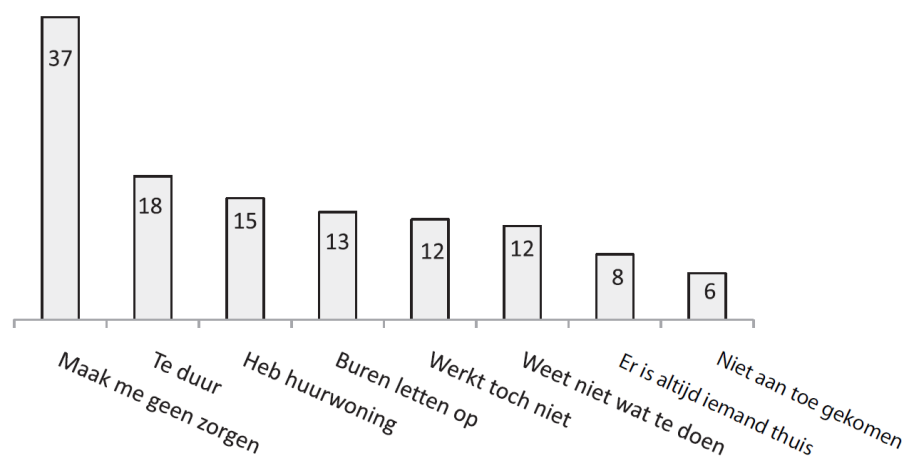
Zelfs als we een goed idee hebben van het diefstalrisico, dan is het niet eenvoudig uit te vinden hoeveel preventiemaatregelen nodig zijn. Vanwege het vaak lage diefstalrisico kan het zonder goede voorzorgsmaatregelen een tijd duren voor het fout gaat. Zo had Paris Hilton lang de illusie dat de sleutel onder de deurmat leggen best kon. Het vervelende is dat we vaak niet te weten komen of we voldoende of te veel aan preventie doen, maar wel als we *te weinig* aan preventie doen. Daders die vanwege goede voorzorgsmaatregelen van een poging afzien, laten geen briefje achter (duidelijke sporen van een mislukte poging tot diefstal zijn natuurlijk wel een signaal). Of door een straatje omlopen een dader is misgelopen, zal altijd een open vraag blijven. Iemand die ook bij warm zomerweer bij vertrek de ramen boven goed dicht doet, hoopt dat die maatregel zich ooit eens terug zal betalen. Wanneer dat zal zijn, weet alleen de inbreker die op een dag een blik op het huis slaat en doorloopt. Er zit hier een belangrijke asymmetrie. De kosten van voorzorgsmaatregelen zijn direct duidelijk; de baten ervan blijven goeddeels onzichtbaar en liggen in de toekomst. Leren hoeveel aan preventie te doen gebeurt mede door het maken van fouten. Bovenop de criminaliteit die slachtoffers niet de moeite waard vinden te voorkomen (de evenwichtscriminaliteit uit het rationele keuzemodel) komt ook de criminaliteit als leergeld. Kortom, op dit punt, het nemen van adequate voorzorgsmaatregelen, bestaat er reden aan te nemen dat het gedrag afwijkt van het rationele keuzemodel.

De moeilijkheid om in actie te komen. Zelfs als iemand bekend is met het diefstalrisico en weet dat het niet nemen van maatregelen onverstandig is, dan nog kan het voorzorggedrag afwijken van het rationele keuzemodel. Het vertalen van zorg in actie is niet triviaal. Zo is uitstelgedrag een bekend gegeven uit de psychologische en gedragseconomische literatuur voor activiteiten waarvan de baten in de toekomst liggen en waarbij geen directe sanctie staat op uitstellen (bekend als *commitment problem*, *intra-personal coordination problem*, *time inconsistency problem* of *problem of self control*, zie Van Dijk en Zeelenberg 2009: 35, 36). Denk aan dilemma's rond stoppen met roken en voldoende bewegen. Zoals gezegd kan het lang duren voordat duidelijk wordt dat iemand te weinig voorzorgsmaatregelen neemt. De betreffende persoon weet wel dat dit niet verstandig is maar komt er niet toe. Als vervolgens toch iets wordt gestolen, ontstaat spijt vanwege dit uitstelgedrag. Een bewoner kan deze reactie voorzien, maar het nemen van maatregelen toch steeds uitstellen als hij niet in staat is zich hierop vast te leggen.

Uitstellen is verleidelijk, omdat de kosten van preventie niet verwaarloosbaar zijn. Neem het afsluiten van de woning bij vertrek. Dat lijkt een

kleine moeite. Maar het werkt natuurlijk alleen als het een gewoonte is. Eén keer de deur op slot doen werkt niet, daarvoor is inbraak te zeldzaam. Wellicht dat 10.000 keer de deur op slot doen een inbraak voorkomt. Als deze voorzorgsmaatregel eenmaal een gewoonte is, dan zijn de dagelijkse kosten klein (Averdijk 2010: 136). Maar een gewoonte aanleren vereist inspanning. Het is verleidelijk te denken: ik begin er morgen mee. Het doorbreken van dit gedragspatroon is moeilijk – al zijn er soms producten te koop die rekening houden met deze menselijke zwakte (vergelijk de ‘duwtjes in de goede richting’ van Thaler en Sunstein 2008). Tegen inbraak bestaan deuren die met een dranger vanzelf in het slot vallen en alarmsystemen die bij het op slot doen van de deur automatisch aangaan. Tegen autodiefstal bestaat de startonderbreker die de elektronische systemen van een auto blokkeert zodra de sleutel uit het contact wordt gehaald. Tegen diefstal uit auto bestaan open handschoenvakjes: iedereen kan dan meteen zien wat in het vakje zit, waardoor het ook niet aantrekkelijk is daar wat waardevols in achter te laten. Maar er blijft altijd ruimte voor een navigatiesysteem onder de stoel en voor een laptop in de achterbak.

Figuur 1 Redenen om niet méér aan inbraakpreventie te doen (%)

Bron: New Zealand National Survey of Crime Victims (2001).

Ook op dit gebied bestaat weinig empirisch onderzoek. Uit een Belgische enquête onder ontvangers van een preventieadvies van de politie blijkt dat bijna een derde van de mensen die het advies geheel of gedeeltelijk genegeerd hebben, zegt dat ze er nog niet aan zijn toegekomen (Symons 2008: 95). Uit een Nieuw-Zeelandse slachtofferenquête blijkt dat uitstelgedrag geen veelgenoemde factor is voor het niet nemen van meer (technische) inbraakpreventiemaatregelen (Figuur 1). Zonder nader empirisch onder-

zoek is niet goed te zeggen hoe belangrijk uitstelgedrag is binnen deze context.

4 Implicaties voor diefstalpreventiebeleid

We weten nog te weinig om te kunnen concluderen dat veel mensen te weinig aan preventie doen vóór slachtofferschap. Wel wijzen twee factoren in die richting: de asymmetrie in het leren hoeveel preventiemaatregelen nodig zijn en de neiging tot uitstelgedrag. Of het diefstalrisico wordt overschat of onderschat, is volledig onbekend.

De kijk op het slachtoffer van criminaliteit heeft belangrijke implicaties voor het diefstalpreventiebeleid. Als slachtoffers niet altijd even goed weten waar ze mee bezig zijn, dan vormt dat een aanleiding voor overheidsingrijpen, een aanleiding die tot nog toe in de economische literatuur op dit terrein buiten beschouwing is gebleven. Het ervaren van slachtofferschap van diefstal is een bijzonder dure manier van leren wat het belang van preventie is, vooral als diefstal veel ellende en schade veroorzaakt. Het van overheidswege stimuleren van een hoger niveau van diefstalpreventie is welzijnsverhogend als het op individueel niveau ellende voorkomt.

Analyses van preventiebeleid op basis van het rationele keuzemodel komen meestal uit op subsidies als middel om het niveau van preventie te verhogen. Dat sluit natuurlijk goed aan bij een potentieel slachtoffer die kosten en baten afweegt – en in geval van een subsidie zijn calculaties wijzigt en daarop zijn preventiegedrag aanpast. Een voorbeeld vormt het onderzoek van Van Dijken en van Schoten (2002) naar de mogelijkheden voor belastingvoordeel voor mensen die hun huis beveiligen.⁸ Subsidies vormen een bekend beleidsinstrument. Verschillende gemeente verstrekken subsidies als onderdeel van een inbraakpreventiecampagne (zie Vollaard 2010 voor enkele voorbeelden). Sinds 2008 kunnen Belgische belastingbetalers de helft van de investeringen in inbraakpreventie aftrekken met een maximum van 500 euro (Symons 2008: 17). In de praktijk blijken subsidies weinig tot geen effect te hebben, zelfs wanneer die omvangrijk zijn en uitgebreid worden gepromoot (Vollaard 2010). Dit vormt een verdere indicatie dat het rationele keuzemodel geen nuttig uitgangspunt vormt voor preventiebeleid.

De primaire neiging van Rijk, gemeenten en politie is mensen te waarschuwen en te wijzen op mogelijkheden voor diefstalpreventie. Gegeven de bevinding dat mensen vertellen wat ze moeten doen op het gebied van

⁸ Op basis van de studie is een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. Met de aanbevelingen is uiteindelijk niets gedaan.

sparen voor later en een gezonde levensstijl weinig zin heeft (Thaler en Sunstein 2008), is het niet verrassend dat het effect van voorlichting op preventiegedrag klein of nihil is (Vollaard 2010). Klaarblijkelijk is voorlichting niet de geëigende manier om preventiegedrag te beïnvloeden.

Als mensen moeilijk zijn te bewegen meer aan preventie te doen, dan is het aantrekkelijk om preventiebeleid zo vorm te geven dat weinig of geen inspanning nodig is. Zo blijkt dat als alles door de woningcorporatie wordt geregeld, huurders bereid zijn om tegen een kleine huurverhoging in te stemmen met het beter beveiligen van hun huurwoning (Vollaard 2010). De verplichting om diefstalbeveiliging in producten in te bouwen, blijkt ook zeer effectief. Een voorbeeld is de in 1999 in het Bouwbesluit opgenomen verplichting tot het gebruiken van inbraakwerende ramen en deuren in nieuw te bouwen woningen. Een vergelijking van woningen die vlak voor en vlak na de verandering in de regulering zijn gebouwd laat zien dat dit ruim een kwart in de inbraakkans scheelt (Vollaard en Van Ours 2011). Een ander voorbeeld is de in 1998 verplicht gestelde startonderbreker in auto's. Dit voorkomt het starten van de auto zonder de sleutel in het contact. Deze maatregel heeft de autodiefstal meer dan gehalveerd (Van Ours en Vollaard 2010). Het reguleren van preventie heeft twee andere belangrijke voordelen: standaardisatie en vooraf inbouwen verlaagt de kosten, en uniforme toepassing beperkt verplaatsing van diefstal naar minder goed beveiligde doelwitten. Voor de twee genoemde voorbeelden blijken de baten de kosten te overtreffen – al lijkt de behaalde winst bij regulering van inbraakpreventie zeker op individueel niveau niet groot, wat wellicht de laksheid van veel woningbezitters kan verklaren. Kortom, effectief en efficiënt diefstalpreventiebeleid heeft een weinig vrijblijvend karakter. Dat is een belangrijke les. Het achterhalen van de precieze redenen hiervoor vormt nog een grotendeels uit te voeren ontdekkingsreis, waarvoor de psychologische en gedragseconomische literatuur de routekaarten bieden.

Auteur

Ben Vollaard is verbonden aan de economische faculteit van de Universiteit van Tilburg en aan onderzoeksinstituut TILEC van deze universiteit. b.a.vollaard@uvt.nl

Literatuur

- ACT (Australian Capital Territory Department of Justice and Community Safety), 2004, Crime victims and the prevention of residential burglary. Report of the ACT Burglary Victims Response Project, Canberra.
- Averdijk, M., 2010, Reactions to crime. Exploring victim decision making, mimeo, NSCR/Vrije Universiteit Amsterdam.
- Averdijk, M. en R. Loeber, 2010, The role of self-control in the link between prior and future victimization: an indirect test, mimeo, NSCR/Vrije Universiteit Amsterdam, University of Pittsburgh.
- Ayres, I. en S.D. Levitt, 1998, Measuring positive externalities from unobservable victim precaution: an empirical analysis of Lojack, *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 113(1): 43-77.
- Becker, G.S., 1968, Crime and punishment: an economic approach, *Journal of Political Economy*, vol. 76(2): 169-217.
- Clotfelter, C.T., 1977, Public Services, Private Substitutes, and the Demand for Protection against Crime, *American Economic Review*, vol. 67(5): 867-77.
- Cohen, L.E. en M. Felson, 1979, Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach, *American Sociological Review*, vol. 44(4): 588-605.
- Cohen, M.A., R. Rust, S. Steen en S. Tidd, 2004, Willingness-to-Pay for Crime Control Programs, *Criminology*, vol. 42(1): 86-106.
- Cook, P.J. en J. MacDonald, 2010, Public safety through private action: an economics assessment of bids, locks, and citizen cooperation, NBER Working Paper 15877.
- Cook, P.J., J. Ludwig en A. Samaha, 2010, Gun control after Heller: Litigating against regulation, in: D. Kessler (red.), Regulation versus Litigation, University of Chicago Press, 103-135.
- Dijk, E. van, en M. Zeelenberg, 2009, De (ir)rationaliteit van de beslisser, hoofdstuk 2 in: W.L. Tiemeijer, C.A. Thomas en H.M. Prast (red.), De menselijke beslisser. Over de psychologie van keuze en gedrag, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Amsterdam University Press, Amsterdam.
- Dijken, J.A. van, en E.M.A. van Schoten, 2002, Fiscale stimulering van criminaliteitspreventie, IOO, Zoetermeer.
- Ehrlich, I., 1981, On the usefulness of controlling individuals: an economic analysis of rehabilitation, incapacitation and deterrence, *American Economic Review*, vol. 71(3): 307-322.
- Ehrlich, I., 1996, Crime, punishment and the market for offenses, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 10(1): 43-67.
- Ehrlich, I. en G. Becker, 1972, Market insurance, self-insurance, and self-protection, *Journal of Political Economy*, vol. 80(4): 623-48.
- Ehrlich, I. en T. Saito, 2010, Taxing guns vs. taxing crime: an application of the 'market for offenses model', NBER Working Paper 16009.
- Felson, M. en R. Boba, 2010, Crime and everyday life, 4e editie, Sage, Los Angeles.

- Gonzalez-Navarro, M., 2008, Deterrence and geographical externalities in auto theft, mimeo, Princeton University, Princeton.
- Handel, C. van den, O. Nauta, P. van Soomeren, P. van Amersfoort, 2009, Hoe doen ze het toch? Modus operandi woninginbraak, DSP-Groep, Amsterdam.
- Hoare, J., A. Patterson, C. Southcott en S. Moley, 2008, The nature of crime, hoofdstuk 1 in: S. Nicholas en J. Flatley (red.), Circumstances of crime, Neighborhood Watch membership and perceptions of policing. Crime in England and Wales 2006/07. Supplementary Volume 3, Home Office, Londen.
- Mastrobuoni, G., 2010, Everybody stay cool, this is a robbery, Working Paper, Collegio Carlo Alberto.
- Morris, A., J. Reilly, S. Berry en R. Ransom, 2003, New Zealand National Survey of Crime Victims 2001, New Zealand Ministry of Justice, Wellington.
- Ours, J. van en B. Vollaard, 2010, Government intervention in car security. Evidence from a natural experiment, mimeo, Tilburg University.
- Polyground, 2008, Evaluatie Politiekeurmerk Veilig Wonen Bestaande Bouw. Pilot in wijk De Bergen Eindhoven, Eindhoven.
- Roman, J. K., 2009, What is the Price of Crime? New Estimates of the Cost of Criminal Victimization, Dissertation, University of Maryland, College Park (MD).
- Shavell, Steven, 1991, Individual precautions to prevent theft: private versus socially optimal behavior, *International Review of Law and Economics*, vol. 11(2): 123-132.
- Symons, L., 2008, Onderzoeksrapport tevredenheid en effectiviteit van technopreventie advies, Leuvens instituut voor criminologie, Katholieke Universiteit Leuven, Leuven.
- Taylor, S. E. en J.D. Brown, 1994, Positive Illusions and Well-Being Revisited. Separating Fact From Fiction, *Psychological Bulletin*, vol. 116(1): 21-27.
- Thaler, Richard en Cass Sunstein, 2008, Nudge: improving decisions about health, wealth, and happiness, Yale University Press, New Haven (CT).
- Verwee, I., 2007, Inbreken is mijn vak, Boom Juridische Uitgevers, Den Haag.
- Vollaard, B., 2010, Het publieke belang bij private preventie. Een economische analyse van inbraakpreventiebeleid, Politiewetenschap nr. 51a, Reed Business, Amsterdam.
- Vollaard, B. en J. van Ours, 2011, Does regulation of built-in security reduce crime? Evidence from a natural experiment, *The Economic Journal*, vol. 121(550).
- Vries, N.K. de, 2002, Risico's en risicoperceptie, *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde*, vol. 109: 202-206.
- Weinstein, N. D., 1980, Unrealistic optimism about future life events, *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 39(5): 806-820.
- Zimring, F. E. en G. Hawkins, 1999, Crime is not the problem. Lethal violence in America, Oxford University Press, Oxford.